

Patients' Perception and Satisfaction with Dental Appearance in Restorative and Orthodontic Departments of Islamic Azad University

Fariba Sadat Mohajeri¹

Alaa Sharafi²

Hajar Shekarchizadeh³

Seyedeh Mandana Jafari⁴

1. Dentist, School of Dentistry, Isf.c, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

2. **Corresponding Author:** Assistant Professor, School of Dentistry, Department of Operative Dentistry, Isf.c, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

Email: dr.sharafi@iau.ac.ir

3. Assistant Professor, School of Dentistry, Department of Community Dentistry, Isf.c, Islamic Azad University, Isfahan, Iran.

4. Postgraduate student, School of Dentistry, Department of Operative Dentistry, Isf.c, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

Abstract

Introduction: Patients' perception and satisfaction with their dental appearance are influenced by various demographic, social, and economic factors, which should be considered in treatment strategies. This study aimed to evaluate the level of perception and satisfaction with dental appearance and its association with demographic variables among patients attending restorative and orthodontic departments.

Materials & Methods: In this cross-sectional analytical study, a researcher-designed questionnaire regarding perception and satisfaction with dental appearance was developed, standardized, and distributed both online and in print to 190 patients attending the restorative and orthodontic departments of the Islamic Azad University, Isfahan Dental School in 2021. Data were analyzed using Kruskal-Wallis, Mann-Whitney, Chi-square, and Fisher's exact tests ($\alpha = 0.05$).

Results: Most participants considered the eyes, followed by the teeth, as the most attractive facial features, while the position of the teeth was regarded as the most important factor in a smile. No significant association was found between perception of dental appearance and gender, occupation, age, or educational level ($P > 0.05$). More than half of the participants reported moderate satisfaction with their dental appearance. Similarly, satisfaction levels were not significantly related to gender, age, marital status, education, or occupation ($P > 0.05$).

Conclusion: The majority of individuals expressed a moderate level of satisfaction with their dental appearance, which was largely influenced by personal preferences and individual perception of beauty.

Key words: Perception; Satisfaction; Teeth appearance.

Received: 20.05.2025

Revised: 19.08.2025

Accepted: 23.09.2025

How to cite: Mohajeri FS, Sharafi A, Shekarchizadeh H, Jafari SM. Patients' Perception and Satisfaction with Dental Appearance in Restorative and Orthodontic Departments of Islamic Azad University. J Isfahan Dent Sch 2025; 21(3): 272-83.

درک و رضایت بیماران از ظاهر دندان‌ها در بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشگاه آزاد

۱. دندانپزشک، دانشکده‌ی دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
 ۲. نویسنده مسئول: استادیار، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده‌ی دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
 Email: dr.sharafi@iaua.ac.ir
 ۳. استادیار، گروه دندانپزشکی جامعه‌نگر، دانشکده‌ی دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران.
 ۴. دانشجوی تخصصی، گروه دندانپزشکی ترمیمی، دانشکده‌ی دندانپزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران

فریبا سادات مهاجری^۱ IDآلاء شرفی^۲ IDهاجر شکرچی زاده^۳ IDسیده ماندانا جعفری^۴ ID

چکیده

مقدمه: درک بیماران و میزان رضایت از وضعیت ظاهر کنونی دندان‌های‌شان تحت تأثیر عوامل مختلف دموگرافیک، اقتصادی و اجتماعی می‌باشد و می‌بایست در استراتژی‌های درمانی مدنظر قرار گیرد. هدف از این مطالعه، بررسی میزان درک و رضایت از ظاهر دندان‌ها و رابطه‌ی آن با شاخص‌های دموگرافیک در بیماران مراجعه‌کننده به بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی بود.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه‌ی تحلیلی- مقطعی، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته در زمینه‌ی درک و رضایت از ظاهر دندان‌ها تهیه و استانداردسازی شد و به‌صورت آنلاین و چاپی در اختیار ۱۹۰ بیمار مراجعه‌کننده به بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشکده‌ی دندانپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان در سال ۱۴۰۰ قرار گرفت. داده‌ها با آزمون‌های آماری Kruskal-Wallis، Mann-Whitney، Chi-square و Fisher's exact test تحلیل شدند ($\alpha = 0/05$).

یافته‌ها: از دیدگاه بیشتر افراد، چشم‌ها و سپس دندان‌ها، جذاب‌ترین ویژگی صورت بودند و در لب‌خند، موقعیت دندان‌ها بیشترین اهمیت را داشت. درک از ظاهر دندان‌ها ارتباط معنی‌داری با جنسیت، شغل، سن و تحصیلات نشان نداد ($P > 0/05$). بیش از نیمی از شرکت‌کنندگان رضایت متوسطی از ظاهر دندان‌های خود داشتند. همچنین بین میزان رضایت و متغیرهای جنسیت، سن، تحصیلات، وضعیت تأهل و شغل نیز رابطه‌ی معنی‌داری مشاهده نشد ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: رضایت از ظاهر دندان‌ها در اکثر افراد در سطح متوسط قرار داشت و بیشتر به ترجیحات شخصی و ادراک فردی از زیبایی وابسته بود.

کلید واژه‌ها: درک؛ رضایت؛ ظاهر دندان‌ها

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۱

تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۰۵/۲۸

تاریخ ارسال: ۱۴۰۴/۰۲/۳۰

استناد به مقاله: مهاجری فریبا سادات، شرفی آلاء، شکرچی‌زاده هاجر، جعفری سیده ماندانا. درک و رضایت بیماران از ظاهر دندان‌ها در بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشگاه آزاد. مجله دانشکده دندانپزشکی اصفهان. ۱۴۰۴؛ ۲۱(۳): ۲۷۲-۲۸۳.

مقدمه

زیبایی لبخند و ظاهر دندان‌ها بخش مهمی از تصویر بدنی و تعاملات اجتماعی افراد است و می‌تواند ابعاد مختلف کیفیت زندگی مرتبط با سلامت دهان را تحت تأثیر قرار دهد. پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که برداشت فرد از زیبایی دندان‌ها با شاخص‌های روانی اجتماعی مانند اعتماد به نفس، نگرانی‌های زیبایی و تأثیرات اجتماعی پیوند دارد همچنین بیماران جویای درمان‌های ارتودنسی معمولاً بار روانی اجتماعی بالاتری را نسبت به جمعیت عمومی گزارش می‌کنند. این شواهد ضرورت توجه هم‌زمان به ابعاد بالینی و ادراک ذهنی بیمار از زیبایی را برجسته می‌سازند (۱، ۲).

از سوی دیگر، مال اکلوژن نه تنها شاخص‌های نیاز به درمان ارتودنسی را تحت تأثیر قرار می‌دهند، بلکه با افت کیفیت زندگی مرتبط با سلامت دهان نیز همراه می‌باشد. در بزرگسالان میانسال نیز شدت مال اکلوژن با پیامدهای کیفیت زندگی همبستگی نشان داده است، که اهمیت سنجش نیاز ادراکی و نیاز هنجاری را به‌طور هم‌زمان تقویت می‌کند (۳). از جمله فاکتورهای قابل ملاحظه‌ای که می‌تواند، ظاهر کلی دندان‌ها را تحت تأثیر قرار دهد؛ رنگ، شکل، موقعیت دندان‌ها، کیفیت ترمیم و آرایش عمومی دندان‌ها به ویژه در دندان‌های قدامی می‌باشد (۴). علاوه بر آن، زیبایی لبخند به رنگ دندان، اندازه، شکل، موقعیت دندان‌ها، موقعیت لب بالا و مقدار نمایش دندان‌ها و لثه در لبخند وابسته است (۵). اگرچه هر عامل ممکن است به صورت جداگانه در نظر گرفته شود؛ اما همگی باید برای ایجاد یک وجود هارمونیک و متقارن که اثر زیبایی شناختی نهایی را ایجاد می‌کند، باهم عمل کنند (۴).

تمایز مهم دیگر، تفاوت الگوهای نگرانی و رضایت بین مراجعان ترمیمی و ارتودنسی است. بیماران ارتودنسی بیشتر بر ناهماهنگی‌ها و ظاهر ردیف دندان‌ها تأکید دارند، در حالی که مراجعان ترمیمی علاوه بر فرم و تناسب دندان‌ها، به رنگ، شفافیت/کدری، و یکپارچگی مواد ترمیمی حساس‌اند. پیشرفت‌های اخیر در طراحی لبخند دیجیتال و

پروتکل‌های شبیه‌سازی نیز نشان داده‌اند که همسوسازی انتظارات بیمار با نتیجه‌ی درمان می‌تواند به افزایش رضایت منجر شود (۶، ۷).

در زمینه‌ی عوامل تعیین‌کننده‌ی رضایت از ظاهر دندان‌ها، رنگ دندان و ردیف بودن/هم‌ترازی دندان‌ها از اصلی‌ترین علل نارضایتی افراد هستند؛ به‌طوری‌که تمایل به سفید کردن دندان‌ها به‌عنوان شایع‌ترین نیاز زیبایی اعلام شده است (۸، ۹). ضایعات پوسیدگی فعال، ترمیم‌های ناهم‌رنگ و از دست دادن دندان‌های قدامی عامل نارضایتی از ظاهر دندان‌ها بوده است (۱۰، ۱۱). مطالعات نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی- جمعیتی مانند سن، جنسیت و سطح تحصیلات بر میزان درک زیبایی دندان مؤثر است (۱۲). برخی از مطالعات نشان می‌دهد که زنان، نسبت به ظاهر دندان‌های خود حساس‌ترند و با افزایش سن، اهمیت ظاهر دندان‌ها کاهش می‌یابد. همچنین اولویت بیماران با سطح تحصیلات محدود، نسبت به بیماران با سطح تحصیلات بالاتر، داشتن دندان‌های سفیدتر است (۱۳). درمان‌های سفید کننده‌ی دندان، ترمیم دندان‌های قدامی، ونیر و ارتودنسی اغلب مورد تقاضای بیمارانی که علاقمند به بهبود ظاهر دندان‌های خود هستند، می‌باشد (۸).

با توجه به محدود بودن مطالعات مقایسه‌ای در سطح یک دانشکده دندان‌پزشکی که به‌طور هم‌زمان دو مسیر اصلی درمان‌های زیبایی، یعنی ترمیمی و ارتودنسی، را در نظر بگیرند و با توجه به اهمیت دندان‌پزشکی زیبایی در دنیای مدرن، به عنوان یکی از شاخه‌های اصلی دندان‌پزشکی و اهمیت در نظر گرفتن ادراک بیمار از ظاهر دندان‌ها و لبخند زیبا و انتظار بیمار از درمان‌های دندان‌پزشکی که می‌تواند تحت تأثیر عوامل اجتماعی- جمعیتی نیز باشد؛ هدف از این مطالعه، بررسی میزان درک و رضایت از ظاهر دندان‌ها و رابطه‌ی آن با شاخص‌های دموگرافیک شامل سن، جنس، شغل و سطح تحصیلات در بیماران مراجعه‌کننده به بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشکده‌ی دندان‌پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان بود و بر اساس فرضیه‌ی صفر بین درک

پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، داده‌ها با آزمون‌های Chi-square، Mann-Whitney، Kruskal-Wallis، Fisher's exact test در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ (version 24, IBM Corporation, Armonk, NY) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد. این مقاله با کد اخلاق: IR.IAU.KHUISF.REC.1400.156 تأیید گردید.

یافته‌ها

در مجموع، ۱۹۰ بیمار در مطالعه شرکت کردند که شامل ۶۸ نفر مرد (۸/۳۵ درصد) و ۱۲۲ نفر زن (۲/۶۴ درصد) بودند. از نظر سن، ۵۴ نفر (۴۲/۲۸ درصد) کمتر از ۲۰ سال، ۵۹ نفر (۵/۳۱ درصد) بین ۲۱ تا ۳۰ سال، ۴۴ نفر (۱۶/۲۳ درصد) بین ۳۱ تا ۴۰ سال و ۳۳ نفر (۳۷/۱۷ درصد) بیش از ۴۰ سال سن داشتند. میانگین سنی بیماران $64/10 \pm 68/28$ سال بود. از نظر وضعیت تأهل، ۱۰۷ نفر (۳/۵۶ درصد) مجرد و ۸۳ نفر (۷/۴۳ درصد) متأهل بودند. بیشترین سطح تحصیلات در گروه دیپلم (۷۱ نفر؛ ۴/۳۷ درصد) و کمترین در گروه فوق‌دیپلم (۲۴ نفر؛ ۶/۱۲ درصد) مشاهده شد. از نظر وضعیت شغلی، بیشترین فراوانی مربوط به دانشجویان (۶۶ نفر؛ ۷/۳۴ درصد) و کمترین به بازنشستگان (۵ نفر؛ ۶/۲ درصد) بود. در بررسی دیدگاه بیماران نسبت به جذابیت، اختلاف معنی‌داری بین نظرات مردان و زنان در مورد مهم‌ترین ویژگی جذابیت یک زن ($P = 0/250$) و مهم‌ترین ویژگی جذابیت یک مرد ($P = 0/435$)، در مورد جذاب‌ترین ویژگی صورت ($P = 0/390$)، جذاب‌ترین ویژگی لب‌خند ($P = 427/0$)، ویژگی دندان‌زیا ($P = 146/0$)، اهمیت ظاهر دندان‌ها ($P = 0/069$) و نقش دندان‌ها را در ظاهر صورت نداشت ($P = 0/893$) وجود نداشت.

در بررسی میانگین سن واحدهای پژوهش بر اساس درک از ظاهر، نتایج آزمون Kruskal-Wallis نشان داد که دیدگاه بیماران نسبت به مهم‌ترین ویژگی‌های جذابیت زن ($P = 0/066$)، مرد ($P = 0/196$)، جذاب‌ترین ویژگی صورت ($P = 0/792$)

و رضایت از ظاهر دندان‌ها و شاخص‌های دموگرافیک (سن، جنس، شغل و سطح تحصیلات) در بیماران ارتباطی وجود ندارد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه‌ی تحلیلی-مقطعی بر روی ۱۹۰ نفر از بیماران مراجعه‌کننده به بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشکده‌ی دندان‌پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان در سال ۱۴۰۰ انجام شد. معیار ورود شامل بیماران مراجعه‌کننده به بخش‌های مذکور بود که رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه ارائه دادند. بیماران فاقد تمایل به همکاری یا با پرسشنامه‌های ناقص از مطالعه کنار گذاشته شدند.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته بود که بر اساس ترکیبی از پرسشنامه‌های معتبر بین‌المللی (۱۷-۱۴) تدوین شد (پیوست). پس از ترجمه، تطبیق و انتخاب نهایی سؤالات، روایی محتوایی پرسشنامه توسط ۱۰ نفر از اساتید صاحب‌نظر ارزیابی شد. شاخص نسبت روایی محتوا (CVR (Content Validity Ratio) برابر با ۸۵/۰ و شاخص روایی محتوا (CVI (Content Validity Index) برابر با ۹۵/۰ محاسبه گردید که نشان‌دهنده‌ی روایی مناسب ابزار بود. پایایی و انسجام درونی پرسشنامه نیز با روش آزمون-بازآزمون و آلفای کرونباخ بررسی شد. ضریب همبستگی درون‌گروهی (ICC) برابر با ۰/۸۳۵ و ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۰۳ به دست آمد که هر دو بیانگر پایایی مطلوب ابزار بودند.

پرسشنامه‌ی نهایی شامل سه بخش بود:

۱- اطلاعات دموگرافیک (سن، جنس، سطح تحصیلات و سابقه‌ی درمانی).

۲- سؤالات مربوط به میزان درک از ظاهر دندان‌ها.

۳- سؤالات مربوط به میزان رضایت از ظاهر دندان‌ها.

به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که پرسشنامه‌ها به صورت ناشناس تکمیل می‌شوند و اطلاعات آنان محرمانه خواهد ماند. رضایت‌نامه آگاهانه از تمامی بیماران اخذ شد.

$P = 0/792$ ، لبخند $P = 0/799$ ، ویژگی‌های دندان‌ها زیبا $P = 0/799$ ، و اهمیت ظاهر دندان‌ها $P = 0/939$ تفاوت معنی‌داری بر اساس سن نداشت. آزمون Mann-Whitney نیز تفاوت معنی‌داری در سن بیماران بر اساس دیدگاه آنان در مورد نقش دندان‌ها در ظاهر صورت نشان نداد ($P = 0/258$) (جدول ۱).

از نظر شغل نیز هیچ ارتباط معنی‌داری میان دیدگاه بیماران و جذابیت زن ($P = 0/345$)، جذابیت مرد ($P = 0/064$)، جذاب‌ترین ویژگی صورت ($P = 0/670$)، لبخند ($P = 0/670$)، و ویژگی دندان‌ها زیبا ($P = 0/670$)، اهمیت ظاهر دندان‌ها

($P = 0/748$) و نقش دندان‌ها در ظاهر صورت ($P = 0/061$) مشاهده نشد (جدول ۲).

از نظر سطح تحصیلات، نتایج نشان داد که ارتباط معناداری بین تحصیلات بیماران و اهمیت ظاهر دندان‌ها وجود دارد ($P = 0/001$) به طوری که بیماران با تحصیلات زیر دیپلم، ظاهر دندان‌ها را در «ارتباطات» کمتر و در «روابط دوستانه» بیشتر مهم تلقی کردند. سایر متغیرها از جمله جذابیت زن ($P = 0/099$)، جذابیت مرد ($P = 0/795$)، ویژگی‌های صورت ($P = 0/179$)، لبخند ($P = 0/118$)، و ویژگی‌های دندان‌ها زیبا ($P = 0/678$) و نقش دندان‌ها در

جدول ۱: میانگین سن واحدهای پژوهش بر اساس درک از ظاهر

P	زن	مرد	پاسخ	
	درصد	تعداد	درصد	تعداد
0/066	30/0	9/24	30/82	56
	25/0	12/30	29/12	69
	23/0	9/27	26/15	61
	31/5	14/17	30/00	4
0/196	28/5	10/23	29/04	68
	32/0	11/35	30/77	54
	23/0	10/91	27/24	53
	24/0	7/41	24/60	15
0/792	24/0	10/96	28/43	70
	27/0	9/32	27/78	9
	27/0	10/22	27/70	46
	29/0	10/90	29/78	65
0/143	30/5	12/42	32/17	40
	24/0	9/35	26/71	77
	27/0	10/51	28/90	61
	28/5	11/00	28/58	12
0/799	28/5	10/20	29/06	66
	25/0	10/75	28/49	121
	18/0	19/66	28/33	3
0/939	26/0	10/38	28/71	141
	34/0	9/26	28/80	5
	28/0	11/79	28/59	44
0/258	27/0	10/76	29/04	164
	24/5	9/80	26/42	26

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ واحدهای پژوهش بر اساس درک از ظاهر به تفکیک شغل

متغیر	پاسخ	تمام وقت		پاره وقت		دانشجو		بیکار/بازنشسته		خانه‌دار		P
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
مهم‌ترین ویژگی در جذابیت زن	تناسب اندام	۱۴	۳۰/۴	۳	۱۶/۷	۱۷	۲۵/۸	۲	۱۶/۷	۲۰	۴۱/۷	۰/۳۴۵
	لبخند زیبا	۱۵	۳۲/۶	۷	۳۸/۹	۲۷	۴۰/۹	۵	۴۱/۷	۱۵	۳۱/۳	
	صورت آراسته	۱۶	۳۴/۸	۸	۴۴/۴	۲۲	۳۳/۳	۴	۳۳/۳	۱۱	۲۲/۹	
	خوش عطر بودن	۱	۲/۲	۰	۰/۰	۰	۰/۰	۱	۸/۳	۲	۴/۱	
مهم‌ترین ویژگی در جذابیت مرد	بدن ورزیده	۲۳	۵۰/۰	۴	۲۲/۲	۲۲	۳۳/۳	۱	۸/۳	۱۸	۳۷/۵	۰/۰۶۴
	لبخند زیبا	۱۳	۲۸/۳	۵	۲۷/۸	۱۶	۲۴/۲	۳	۲۵/۰	۱۷	۳۵/۴	
	قد بلند	۸	۱۷/۴	۷	۳۸/۹	۲۰	۳۰/۳	۸	۶۶/۷	۱۰	۲۰/۸	
	خوش عطر بودن	۲	۴/۳	۲	۱۱/۱	۸	۱۲/۱	۰	۰/۰	۳	۶/۳	
جذاب‌ترین ویژگی صورت	چشم‌ها	۱۹	۴۱/۳	۷	۳۸/۹	۲۴	۳۶/۴	۷	۵۸/۳	۱۳	۲۷/۱	۰/۶۷۰
	فرم بینی	۱	۲/۲	۲	۱۱/۱	۴	۶/۱	۰	۰/۰	۲	۴/۲	
	لبخند	۹	۱۹/۶	۴	۲۲/۲	۱۸	۲۷/۳	۳	۲۵/۰	۱۲	۲۵/۰	
	دندان‌ها	۱۷	۳۷/۰	۵	۲۷/۸	۲۰	۳۰/۳	۲	۱۶/۷	۲۱	۴۳/۸	
جذاب‌ترین ویژگی لبخند	شکل دهان	۱۲	۲۶/۱	۵	۲۷/۸	۸	۱۲/۱	۵	۴۱/۷	۱۰	۲۰/۸	۰/۴۶۶
	موقعیت دندان‌ها	۱۵	۳۲/۶	۶	۳۳/۳	۳۳	۵۰/۰	۵	۴۱/۷	۱۸	۳۷/۵	
	رنگ دندان‌ها	۱۷	۳۷/۰	۵	۲۷/۸	۲۱	۳۱/۸	۲	۱۶/۷	۱۶	۳۳/۳	
	اندازه‌ی دندان‌ها	۲	۴/۳	۲	۱۱/۱	۴	۶/۱	۰	۰/۰	۴	۸/۳	
ویژگی دندان زیبا	دندان‌های سفید	۲۱	۴۵/۷	۵	۲۷/۸	۲۰	۳۰/۳	۴	۳۳/۳	۱۶	۳۳/۳	۰/۵۰۸
	دندان‌های مرتب	۲۳	۵۰/۰	۱۳	۷۲/۲	۴۵	۶۸/۲	۸	۶۶/۷	۳۲	۶۶/۷	
	دندان‌های کوچک	۲	۴/۳	۰	۰/۰	۱	۱/۵	۰	۰/۰	۰	۰/۰	
اهمیت ظاهر دندان	ارتباطات	۳۳	۷۱/۷	۱۳	۷۲/۲	۵۱	۷۷/۳	۹	۷۵/۰	۳۵	۷۲/۹	۰/۷۴۸
	بازار تجارت	۱	۲/۲	۲	۱۱/۱	۱	۱/۵	۰	۰/۰	۱	۲/۱	
اهمیت دندان‌ها در ظاهر صورت	رابطه‌ی دوستانه	۱۲	۲۶/۱	۳	۱۶/۷	۱۴	۲۱/۲	۳	۲۵/۰	۱۲	۲۵/۰	۰/۰۶۱
	بسیار مهم	۴۴	۹۵/۷	۱۶	۸۸/۹	۵۲	۷۸/۸	۱۲	۱۰۰/۰	۴۰	۸۳/۳	
	تاحدودی مهم	۲	۴/۳	۲	۱۱/۱	۱۴	۲۱/۲	۰	۰/۰	۸	۱۶/۷	

ظاهر صورت ($P = ۰/۲۴۷$) با سطح تحصیلات ارتباط معنی‌داری نشان ندادند (جدول ۳).

از میان ۱۹۰ بیمار، ۲ نفر ($۱/۰۵$ درصد) رضایت پایین، ۱۰۹ نفر ($۳۷/۵۷$ درصد) رضایت متوسط و ۷۹ نفر ($۵۸/۴۱$ درصد) رضایت بالا از ظاهر دندان‌های خود داشتند. آزمون Mann-Whitney تفاوت معنی‌داری بین امتیاز رضایت از ظاهر از نظر جنسیت نشان نداد ($P = ۰/۳۴۹$). از نظر سن نیز

تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($P = ۰/۸۴۰$) (جدول ۴). نتیجه‌ی آزمون Mann-Whitney ارتباط معنی‌داری میان امتیاز رضایت از ظاهر واحدهای پژوهش از نظر وضعیت تأهل نشان نداد ($P = ۰/۳۳۷$). از نظر سطح تحصیلات نیز تفاوت معنی‌داری گزارش نشد ($P = ۰/۸۴۰$). همچنین، مقایسه بر اساس شغل نیز اختلاف معنی‌داری نشان نداد ($P = ۰/۶۷۰$) (جدول ۵).

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ واحدهای پژوهش بر اساس درک از ظاهر به تفکیک تحصیلات

P	لیسانس و بالاتر		فوق دیپلم		دیپلم		زیر دیپلم		پاسخ
	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۰/۰۹۹	۴۴/۷	۲۱	۱۶/۶	۴	۳۲/۴	۲۳	۱۶/۷	۸	تناسب اندام
	۲۹/۸	۱۴	۴۱/۷	۱۰	۳۲/۴	۲۳	۴۵/۸	۲۲	لبخند زیبا
	۲۵/۵	۱۲	۴۱/۷	۱۰	۳۱/۰	۲۲	۳۵/۴	۱۷	صورت آراسته
	۰	۰	۰	۰	۴/۲	۳	۲/۱	۱	خوش عطر بودن
۰/۷۹۵	۳۸/۳	۱۸	۲۵/۰	۶	۳۲/۴	۲۳	۴۳/۸	۲۱	بدن ورزیده
	۲۳/۴	۱۱	۴۱/۷	۱۰	۲۹/۶	۲۱	۲۵/۰	۱۲	لبخند زیبا
	۲۷/۷	۱۳	۲۵/۰	۶	۲۹/۶	۲۱	۲۷/۱	۱۳	قد بلند
	۱۰/۶	۵	۸/۳	۲	۸/۵	۶	۴/۲	۲	خوش عطر بودن
۰/۱۷۹	۴۴/۷	۲۱	۴۱/۷	۱۰	۳۹/۴	۲۸	۲۲/۹	۱۱	چشم‌ها
	۶/۴	۳	۴/۲	۱	۴/۲	۳	۴/۲	۲	فرم بینی
	۳۱/۹	۱۵	۲۰/۸	۵	۱۸/۳	۱۳	۲۷/۱	۱۳	لبخند
	۱۷/۰	۸	۳۳/۳	۸	۳۸/۰	۲۷	۴۵/۸	۲۲	دندان‌ها
۰/۱۱۸	۱۰/۶	۵	۳۳/۳	۸	۲۸/۲	۲۰	۱۴/۶	۷	شکل دهان
	۴۰/۴	۱۹	۳۷/۵	۹	۴۳/۷	۳۱	۳۷/۵	۱۸	موقعیت دندان‌ها
	۴۴/۷	۲۱	۲۵/۰	۶	۲۲/۵	۱۶	۳۷/۵	۱۸	رنگ دندان‌ها
	۴/۳	۲	۴/۲	۱	۵/۶	۴	۱۰/۴	۵	اندازه دندان‌ها
	۱۰۰	۴۷	۱۰۰	۲۴	۱۰۰	۷۱	۱۰۰	۴۸	کل
۰/۶۷۸	۳۶/۲	۱۷	۴۱/۷	۱۰	۳۶/۶	۲۶	۲۷/۱	۱۳	دندان‌های سفید
	۶۳/۸	۳۰	۵۸/۳	۱۴	۶۲/۰	۴۴	۶۸/۸	۳۳	دندان‌های مرتب
	۰/۰	۰	۰/۰	۰	۱/۴	۱	۴/۲	۲	دندان‌های کوچک
۰/۰۰۱	۸۵/۱	۴۰	۷۰/۸	۱۷	۸۳/۱	۵۹	۵۲/۱	۲۵	ارتباطات
	۲/۱	۱	۸/۳	۲	۱/۴	۱	۲/۱	۱	بازار تجارت
	۱۲/۸	۶	۲۰/۸	۵	۱۵/۵	۱۱	۴۵/۸	۲۲	رابطه‌ی دوستانه
۰/۲۴۷	۸۷/۲	۴۱	۹۵/۸	۲۳	۸۰/۳	۵۷	۸۹/۶	۴۳	بسیار مهم
	۱۲/۸	۶	۴/۲	۱	۱۹/۷	۱۴	۱۰/۴	۵	تا حدودی مهم

جدول ۴: مقایسه‌ی میانگین رضایت از ظاهر واحدهای پژوهش بر اساس سن و جنسیت

P	متغیر	دسته	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین	انحراف معیار
۰/۳۴۹	جنسیت	مرد	۶۸	۱۱/۰۰	۳۸/۰۰	۲۶/۷۶ ± ۶/۲۰	
		زن	۱۲۲	۰/۰۰	۳۸/۰۰	۲۵/۵۴ ± ۷/۶۲	
۰/۸۴۰	رده‌ی سنی	زیر ۲۰ سال	۵۴	۱۰/۰۰	۳۶/۰۰	۲۶/۱۹ ± ۶/۷۳	
		۲۱ تا ۳۰ سال	۵۹	۰/۰۰	۳۸/۰۰	۲۵/۷۵ ± ۸/۵۶	
		۳۱ تا ۴۰ سال	۴۴	۱۲/۰۰	۳۵/۰۰	۲۵/۴۸ ± ۵/۶۸	
		بالتر از ۴۰ سال	۳۳	۱۱/۰۰	۳۸/۰۰	۲۶/۷۳ ± ۷/۰۹	

جدول ۵: مقایسه‌ی میانگین رضایت از ظاهر واحدهای پژوهش بر اساس وضعیت تأهل، تحصیلات و شغل

متغیر	دسته	تعداد	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	میانگین $\pm$ انحراف معیار	P
تأهل	مجرد	۱۰۷	۰/۰۱	۳۸/۰۰	$25/62 \pm 7/28$	۰/۳۳۷
	متأهل	۸۳	۱۰/۰۰	۳۸/۰۰	$26/44 \pm 7/۰۰$	
تحصیلات	زیر دیپلم	۴۸	۱۲/۰۰	۳۶/۰۰	$26/65 \pm 6/28$	۰/۲۸۵
	دیپلم	۷۱	۰/۰۱	۳۷/۰۰	$24/73 \pm 7/79$	
	فوق دیپلم	۲۴	۱۳/۰۰	۳۶/۰۰	$27/67 \pm 5/68$	
	لیسانس و بالاتر	۴۷	۷/۰۰	۳۸/۰۰	$26/32 \pm 7/56$	
شغل	تمام وقت	۴۶	۱۱/۰۰	۳۸/۰۰	$27/۰۹ \pm 6/۰۰$	۰/۶۷۰
	پاره وقت	۱۸	۱۳/۰۰	۳۲/۰۰	$25/67 \pm 5/73$	
	دانشجو یا محصل	۶۶	۰/۰۱	۳۸/۰۰	$25/2۰ \pm 8/46$	
	بازنشسته	۵	۱۶/۰۰	۳۱/۰۰	$22/۰۰ \pm 7/38$	
	خانه‌دار	۴۸	۱۲/۰۰	۳۷/۰۰	$26/۰۸ \pm 6/94$	
	بیکار	۷	۲۴/۰۰	۳۷/۰۰	$29/۰۰ \pm 4/47$	

بحث

با رد فرضیه‌ی صفر، یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که ادراک بیماران از ظاهر دندان‌ها و میزان رضایت آن‌ها به‌طور معنی‌داری با عواملی همچون جنسیت، شغل، سن و تحصیلات مرتبط نبود. زیبایی دندان‌ها و لبخند به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های زیبایی صورت، نقشی کلیدی در اعتمادبه‌نفس، تعاملات اجتماعی و حتی فرصت‌های شغلی افراد ایفا می‌کند (۱۸، ۱۹). در جوامع امروزی که استانداردهای زیبایی به شدت تحت تأثیر رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی قرار گرفته، بیماران بیش از گذشته نسبت به ظاهر دندان‌ها و لبخند خود حساسیت نشان می‌دهند (۲۰). با این حال، برخلاف مطالعه‌ی Zavaneli و همکاران که دندان‌ها را جذاب‌ترین ویژگی صورت معرفی کرده‌اند (۱۵)، یافته‌های حاضر نشان دادند که ویژگی‌های دیگری همچون چشم‌ها نیز درک بیماران از زیبایی صورت را تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ اختلافی که می‌تواند ناشی از تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در جوامع مختلف باشد.

نوع نیاز درمانی نیز در شکل‌گیری درک زیبایی اهمیت دارد. بیماران ارتودنسی اغلب از نظم و هم‌ترازی دندان‌ها ناراضی‌ترند، در حالی که بیماران ترمیمی بیشتر بر تغییر رنگ، پوشیدگی‌های قبلی و کیفیت ترمیم‌ها تمرکز دارند (۲۱، ۲۲). یافته‌های مطالعه‌ی حاضر نیز این روند را تأیید می‌کند.

همچنین، باید توجه داشت که درک بیماران از زیبایی ممکن است با ارزیابی‌های متخصصان تفاوت داشته باشد. متخصصان معمولاً بر نسبت‌های طلایی و هماهنگی خطوط دندانی تأکید می‌کنند، در حالی که بیماران بیشتر به عواملی مانند رنگ دندان‌ها، وجود لکه یا دیاستم توجه دارند (۲۳). بنابراین، رویکردهای درمانی باید ترکیبی از شاخص‌های علمی و انتظارات ذهنی بیماران باشند.

از نظر متغیرهای جمعیت‌شناختی، مطالعات مختلف نتایج متناقضی گزارش کرده‌اند. برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که زنان نسبت به مردان توجه بیشتری به زیبایی دندان‌ها دارند و در نتیجه سطح رضایت پایین‌تری را گزارش می‌کنند (۲۴) و افراد جوان‌تر نیز به دلیل فشارهای اجتماعی و اهمیت ظاهر در روابط، حساس‌تر به نظر می‌رسند (۲۵). در مقابل، مطالعه‌ی Klages و همکاران و یافته‌های حاضر تفاوت معنی‌داری از نظر سن و جنسیت نشان ندادند (۲۶). علاوه بر این، در بررسی متغیرهای اقتصادی-اجتماعی، محدودیت‌هایی در سنجش دقیق وضعیت مالی وجود داشت، چرا که معیارهای شفافی مانند درآمد و سطح زندگی در پاسخ‌ها قابل اتکا نبود. با این حال، سطح تحصیلات به‌عنوان شاخص جایگزین مورد استفاده قرار گرفت و نتایج نشان داد که بیماران با تحصیلات پایین‌تر نقش ظاهر دندان‌ها را در روابط اجتماعی کمتر مهم می‌دانند، در حالی که در روابط دوستانه اهمیت بیشتری برای آن قائل هستند.

جمعیتی متنوع‌تر انجام شود تا نقش عوامل فرهنگی، اقتصادی و روانی در ادراک و رضایت بیماران از زیبایی دندان‌ها بیشتر مشخص گردد.

نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان داد که زیبایی دندان‌ها پدیده‌ای چندعاملی است که تحت تأثیر متغیرهای دموگرافیک، اجتماعی، فرهنگی و روان‌شناختی قرار دارد. اختلاف نتایج میان مطالعات مختلف بیانگر اهمیت توجه به زمینه‌های فرهنگی و فردی بیماران در برنامه‌ریزی‌های درمانی است. به نظر می‌رسد رویکردهای بیمارمحور که هم‌زمان به شاخص‌های علمی و ادراک بیماران توجه کنند، می‌توانند نتایج درمانی مطلوب‌تر و رضایت‌مندی بالاتری ایجاد کنند.

سپاسگزار

این مقاله حاصل پایان‌نامه با شماره‌ی ۹۴۰۳۶۷۵۸۱ در دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان) می‌باشد. بدین وسیله از تمامی عزیزانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند سپاسگزاریم.

یافته‌های مطالعه‌ی حاضر همچنین نشان داد که بیشتر افراد دندان‌های مرتب را معیار اصلی زیبایی می‌دانند و اکثریت، دندان‌ها را عاملی مؤثر در ظاهر صورت و تعاملات اجتماعی قلمداد می‌کنند. نتایج مشابهی در مطالعه‌ی Zavanelli و همکاران در برزیل گزارش شده است که در آن اکثر شرکت‌کنندگان، دندان‌های مرتب را عامل اصلی زیبایی معرفی کرده بودند (۱۵). با این حال، در مطالعات دیگری در کشورهای مانند عربستان، مالزی و صربستان، درصد بالاتری از نارضایتی از ظاهر دندان‌ها گزارش شد (۲۷-۲۹). این تفاوت‌ها را می‌توان ناشی از عوامل فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و حتی معیارهای متفاوت سنجش رضایت دانست (۲۹، ۳۰). شایان ذکر است که انتظارات بیماران از درمان‌های زیبایی ممکن است تحت تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز قرار گیرد. بنابراین، توجه به این متغیرها در تفسیر میزان رضایت بیماران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

از محدودیت‌های مطالعه می‌توان به عدم همکاری برخی بیماران در تکمیل اطلاعات پرسشنامه، مخدوش بودن اطلاعات برخی از پرسشنامه‌ها اشاره نمود و در انتها پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده با حجم نمونه بزرگ‌تر و در گروه‌های

References

1. Stojilković M, Gušić I, Berić J, Prodanović D, Pecikozić N, Veljović T, et al. Evaluating the influence of dental aesthetics on psychosocial well-being and self-esteem among students of the University of Novi Sad, Serbia: a cross-sectional study. *BMC Oral Health* 2024; 24(1): 277.
2. Bahar AD, Sagi MS, Mohd Zuhairi FA, Wan Hassan WN. Dental Aesthetics and Self-Esteem of Patients Seeking Orthodontic Treatment. *Healthcare (Basel)* 2024; 12(16): 1576.
3. Närhi L, Tolvanen M, Pirttiniemi P, Silvola AS. Malocclusion severity and its associations with oral health-related quality of life in an adult population. *Eur J Orthod* 2022; 44(4): 377-84.
4. Davis NC. Smile design. *Dent Clin North Am* 2007; 51(2): 299-318.
5. van der Geld P, Oosterveld P, van Heck G, Kuijpers-Jagtman AM. Smile attractiveness. Self-perception and influence on personality. *Angle Orthod* 2007; 77(5): 759-65.
6. Babaei M, Kazemian M, Barekatin M. A comparative analysis of patient satisfaction with various methods of digital smile design and simulation. *Dent Res J (Isfahan)* 2025; 22: 10.
7. Ghinea R, Herrera LJ, Ruiz-López J, Sly MM, Paravina RD. Color Ranges and Distribution of Human Teeth: A Prospective Clinical Study. *J Esthet Restor Dent* 2025; 37(1): 106-16.
8. Samorodnitzky-Naveh GR, Geiger SB, Levin L. Patients' satisfaction with dental esthetics. *J Am Dent Assoc* 2007; 138(6): 805-8.
9. Qualtrough AJ, Burke FJ. A look at dental esthetics. *Quintessence Int* 1994; 25(1): 7-14.
10. John MT, Slade GD, Szentpétery A, Setz JM. Oral health-related quality of life in patients treated with fixed, removable, and complete dentures 1 month and 6 to 12 months after treatment. *Int J Prosthodont* 2004; 17(5): 503-11.

11. Grossmann AC, Hassel AJ, Schilling O, Lehmann F, Koob A, Rammelsberg P. Treatment with double crown-retained removable partial dentures and oral health-related quality of life in middle- and high-aged patients. *Int J Prosthodont* 2007; 20(6): 576-8.
12. Odioso LL, Gibb RD, Gerlach RW. Impact of demographic, behavioral, and dental care utilization parameters on tooth color and personal satisfaction. *Compend Contin Educ Dent Suppl* 2000; (29): S35-41.
13. Vallittu PK, Vallittu AS, Lassila VP. Dental aesthetics--a survey of attitudes in different groups of patients. *J Dent* 1996; 24(5): 335-8.
14. Ellakany P, Fouda SM, Alghamdi M, Bakhurji E. Factors affecting dental self-confidence and satisfaction with dental appearance among adolescents in Saudi Arabia: a cross sectional study. *BMC Oral Health* 2021; 21(1): 149.
15. Zavanelli AC, SÓnego MV, Zavanelli RA, Mazaro JV, Falcón-antenucci RM. Perception and expectation. What do patients really want from the dental treatment?. *RGO-Revista Gaúcha de Odontologia* 2017; 65(3): 243-8.
16. Strajnić L, Bulatović D, Stančić I, Živković R. Self-perception and satisfaction with dental appearance and aesthetics with respect to patients' age, gender, and level of education. *Srp Arh Celok Lek* 2016; 144(11-12): 580-9.
17. Al-Zarea BK. Satisfaction with appearance and the desired treatment to improve aesthetics. *Int J Dent* 2013; 2013: 912368.
18. Klages U, Erbe C, Sandru SD, Brüllman D, Wehrbein H. Psychosocial impact of dental aesthetics in adolescence: validity and reliability of a questionnaire across age-groups. *Qual Life Res* 2015; 24(2): 379-90.
19. Jørnung J, Fardal Ø. Perceptions of patients' smiles: a comparison of patients' and dentists' opinions. *J Am Dent Assoc* 2007; 138(12): 1544-53.
20. Tariq M, Hassan H, Syed U, Idrees F, Hassan M, Aziz S. Influence of Social Media on the Perception of Dentofacial Aesthetics: A Cross-Sectional Study. *Pak J Med Dent* 2024; 13(2): 74-81.
21. Manjith CM, Karnam SK, Manglam S, Praveen MN, Mathur A. Oral Health-Related Quality of Life (OHQoL) among adolescents seeking orthodontic treatment. *J Contemp Dent Pract* 2012; 13(3): 294-8.
22. Liu Z, McGrath C, Hägg U. The impact of malocclusion/orthodontic treatment need on the quality of life. A systematic review. *Angle Orthod* 2009; 79(3): 585-91.
23. Aldegheishem A, Alfayadh HM, AlDossary M, Asaad S, Eldwakhly E, Al Refaei NAH, et al. Perception of dental appearance and aesthetic analysis among patients, laypersons and dentists. *World J Clin Cases* 2024; 12(23): 5354-5365.
24. Afroz S, Rathi S, Rajput G, Rahman SA. Dental esthetics and its impact on psycho-social well-being and dental self-confidence: a campus based survey of north Indian university students. *J Indian Prosthodont Soc* 2013; 13(4): 455-60.
25. Zaugg FL, Molinero-Mourelle P, Abou-Ayash S, Schimmel M, Brägger U, Wittneben JG. The influence of age and gender on perception of orofacial esthetics among laypersons in Switzerland. *J Esthet Restor Dent* 2022; 34(6): 959-68.
26. Alhajj MN, Ariffin Z, Celebić A, Alkheraif AA, Amran AG, Ismail IA. Perception of orofacial appearance among laypersons with diverse social and demographic status. *PLoS One* 2020; 15(9): e0239232.
27. Klages U, Bruckner A, Zentner A. Dental aesthetics, self-awareness, and oral health-related quality of life in young adults. *Eur J Orthod* 2004; 26(5): 507-14.
28. Seyed Tabaie SR, Seyed Tabaie E, Shahi Sadrabadi F, Rahmatinejad P, Valizadeh S, Pouyanfar H. The role of orthodontic treatment on patient's mental health, body image, and oral health-related quality of life. *Iranian Journal of Health Psychology* 2022; 5(2): 37-46.
29. Mehl C, Wolfart S, Vollrath O, Wenz HJ, Kern M. Perception of dental esthetics in different cultures. *Int J Prosthodont* 2014; 27(6): 523-9.
30. Ghafoor A, Jan H, Shafqat F, Shahzad MA, Syed A, Iqbal A, et al. Impact of Social Media on Patient Expectations and Satisfaction: A Qualitative Exploration in Multan, Pakistan. *Cureus* 2025; 17(1): e77838.

پيوست

پرسشنامه‌ی درک و رضایت از ظاهر دندان‌ها در بیماران مراجعه‌کننده به بخش‌های ترمیمی و ارتودنسی دانشکده دندان‌پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان).

اطلاعات دموگرافیک:

لطفاً به سؤالات زیر پاسخ دهید.

سن: سال

جنسیت: خانم آقا

وضعیت تأهل: مجرد متأهل مطلقه

میزان تحصیلات: زیردیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس و بالاتر

شغل: تمام وقت پاره‌وقت بازنشسته محصل یا دانشجو بیکار خانه‌دار

سؤالات مربوط به درک از ظاهر:

۱. به نظر شما کدام ویژگی در جذابیت یک زن مهم‌تر است؟

تناسب اندام لبخند زیبا صورت آراسته خوش عطر بودن

۲. به نظر شما کدام ویژگی در جذابیت یک مرد مهم‌تر است؟

بدن ورزیده لبخند زیبا قد بلند خوش عطر بودن

۳. جذاب‌ترین ویژگی صورت کدام است؟

چشم‌ها فرم بینی لبخند دندان‌ها

۴. جذاب‌ترین ویژگی لبخند کدام است؟

شکل دهان موقعیت دندان‌ها رنگ دندان‌ها اندازه‌ی دندان‌ها

۵. چه چیزی را دندان زیبا در نظر می‌گیرید؟

دندان‌های سفید دندان‌های مرتب دندان‌های کوچک دندان‌های بزرگ

۶. به نظر شما ظاهر دندان‌ها برای چه چیزی مهم‌تر است؟

ارتباطات بازار تجارت رابطه‌ی دوستانه

۷. اهمیت دندان‌ها در ظاهر صورت چقدر است؟

بسیار مهم تا حدودی مهم بی‌اهمیت

سؤالات مربوط به رضایت از ظاهر:

خیلی راضی‌ام	تاحدودی راضی‌ام	نظری ندارم	تاحدودی راضی‌ام	خیلی راضی‌ام	سؤالات مربوط به رضایت از ظاهر
					۸. آیا از ظاهر کلی دندان‌های جلویی خود راضی هستید؟
					۹. آیا از رنگ دندان‌های جلویی خود راضی هستید؟
					۱۰. آیا از شکل دندان‌های جلویی خود راضی هستید؟
					۱۱. آیا از سایز و اندازه‌ی دندان‌های جلویی خود راضی هستید؟
					۱۲. آیا از مرتب بودن دندان‌های جلویی خود راضی هستید؟
					۱۳. آیا از ظاهر لثه‌ی خود راضی هستید؟
					۱۴. چقدر از لبخند خود راضی هستید؟
					۱۵. آیا وجود پوسیدگی در دندان‌های جلویی‌تان باعث نارضایتی شما از ظاهر دندان‌هایتان شده است؟
					۱۶. آیا شکستگی یا لب پریدگی در دندان‌های جلویی‌تان باعث نارضایتی شما از ظاهر دندان‌هایتان شده است؟
					۱۷. آیا ترمیم‌های دندان‌ی یا روکش نازیبا در دندان‌های جلویی‌تان باعث نارضایتی شما از ظاهر دندان‌هایتان شده است؟
					۱۸. آیا بیرون زده بودن دندان‌های جلویی‌تان باعث نارضایتی شما از ظاهر دندان‌های‌تان شده است؟
					۱۹. آیا تاکنون به خاطر ظاهر دندان‌هایتان لبخندتان را مخفی کرده‌اید؟
					۲۰. آیا در لبخند زدن اعتمادیه نفس دارید؟
					۲۱. وقتی به لبخند خود در آینه نگاه می‌کنید؛ آیا نقصی مشاهده می‌کنید؟
					۲۲. آیا آرزو می‌کنید دندان‌های‌تان بهتر به نظر برسند؟
					۲۳. آیا آرزو می‌کنید که دندان‌هایتان سفیدتر باشند؟
					۲۴. آیا دندان‌هایتان دلیل نارضایتی شما از ظاهر‌تان هستند؟